

Tyske styrker til Østfronten med svensk eskorte

Aftenpostens
korrespondent
ARVE HOFF

Stockholm, 27. september. I 1941-42 fraktet Tyskland et stort antall soldater og store mengder krigsmateriell gjennom svensk territorialfarvann til krigsskueplassene i øst, og konvoiene ble eskortert av svenske marinefartøyer.

Dette forholdet, som har vært forbløffende lite kjent, var søndag gjennstand for en utførlig reportasje i Stockholms-avisen Dagens Nyheter.

Flere konvoier

Transportene ble innledet 12. juli 1941, tre uker etter Hitlers angrep på Sovjet-Unionen, og pågikk til 17. september 1942. I denne perioden fikk tyskerne svensk eskorte ved ikke mindre enn 62 tilfeller. Den største konvoien omfattet 35 fartøyer.

Opp gjennom årene er det skrevet mye om at den svenske regjering ga tyske soldater på permisjon til latelse til å reise med tog gjennom Sverige mellom Norge og Tyskland og der til lot tyskerne overføre en fullt utrustet infanteridivi-

sjon fra Norge til Finland over svensk territorium.

Også den sistnevnte hendelsen, som gjaldt den såkalte Engelbrecht-divisjonen, fant sted i forbindelse med det tyske angrepet på Sovjet-Unionen.

Ifølge Dagens Nyheter var imidlertid disse forholdene «rene småpoteter» sammenlignet med de tyske troppe- og våpentransporter som gikk gjennom svensk territorialfarvann — med den svenske marines medvirkning

Tysk press

Den svenske regjerings beslutning om å gi grønt lys for de sjøveis transportene til Finland var resultatet av et sterkt tysk press. Beslutningen ble truffet av en liten gruppe som besto av statsminister Per Albin Hansson, utenriksminister Christian Günther, forsvarsminister Per Edvin Sköld og lederne for Högerpartiet og Folkpartiet, Gösta Bagge og Gustaf Andersson.

Det som skjedde innebar for Sveriges vedkommende intet brudd på de eksisterende internasjonale konvensjoner om begrepet nøytralitet. For sikkerhets skyld opererte man dessuten med et nødsituasjonsbegrep.

— Men ingen slike sofistikerte resonnementer kan skjule at det dreiet seg om en utfordrende handling overfor de allierte og — om enn høyst motvillig — om en indirekte støtte til den tyske krigføringen, skriver Dagens Nyheter.

Også svenske fyr

En første pulje svenske marineskip møtte de tyske båtene ved Trelleborg eller i Hanöbukten. Konvolene gikk gjennom Kalmarsund og ble nord for Öland møtt av andre svenske fartøyer som derefter sørget for eskorten frem til finsk territorialfarvann. Iblant deltok også svenske fly i virksomheten.

Det må betegnes som noe av et mysterium at den svenske almenhet — og dermed omverdenen — gjennom så mange år har levet i nærmest total uvidenhet om disse konvoiene, som etter alt å dømme spilte en betydelig rolle i det tysk-sovjetiske krigsdrama.

Først ifjor kom det en samlet skriftlig redegjørelse om saken, i Alf W. Johanssons bok «Stormakts-tryck och småstatspolitikk».

Men heller ikke den boken førte til at konvoiene ble alminnelig kjent.